УДК 633.367:631.53.04:631.816.1

Аналіз сортів люпину вузьколистого (*Lupinus angustifolius* L.) внесених до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні

І. В. Смульська*, Ю. С. Данюк, С. М. Михайлик

Український інститут експертизи сортів рослин, вул. Горіхуватський шлях, 15, м. Київ, 03041, Україна,
**e-mail: ivanna1973@i.ua*

Мета. Висвітлення результатів урожайності та вмісту сирого протеїну сортів люпину вузьколистого (*Lupinus angustifolius* L.) внесених до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні (далі – Реєстр сортів). **Методи.** Лабораторний, польовий, порівняння, математичної статистики. **Результати.** Люпин – цінна бобова культура, універсального використання: на зелений корм, силос, зернофураж і як сидерат. У багатьох країнах світу низка видів люпину має, також, харчове, фармацевтичне і косметичне застосування. Проблема дефіциту рослинного білку у багатьох країнах світу спонукає до пошуків її вирішення за рахунок вирощування культур з високим його вмістом. До такої культури відносяться і рослини люпину вузьколистого. Окрім високого вмісту цінного білку рослини люпину вузьколистого спроможні адаптуватися до різних ґрунтово-кліматичних умов, що робить цю культуру особливо цінною. Реєстр сортів нараховує вісім сортів люпину вузьколистого, з них сім вітчизняної селекції. У 2013 році зареєстровано два сорти люпину вузьколистого. За результатами досліджень кваліфікаційної експертизи встановлено, що сорти ‘Грозинський 9’ і ‘Переможець’ (обидва вітчизняної селекції) рекомендовані для вирощування у зонах Лісостепу та Полісся України. Сорт люпину вузьколистого ‘Грозинський 9’ має середню урожайність сухої речовини у зонах Лісостепу – 4,5 т/га, Полісся – 5,7 т/га. Вміст сирого протеїну в сухій речовині – 22,4% та 21,8%, відповідно. Сорт люпину вузьколистого ‘Переможець’ має середню урожайність сухої речовини у зонах Лісостепу – 4,3 т/га, Полісся – 5,6 т/га. Вміст сирого протеїну в сухій речовині – 20,5% та 20,2%, відповідно. У 2017 році до Реєстру сортів внесено один сорт люпину вузьколистого ‘Локомотив’, який має урожайність сухої речовин 6,02 т/га, з вмістом сирого протеїну 19%. Рекомендований для вирощування у лісостеповій зоні. У 2019 році зареєстровано три сорти люпину вузьколистого. За результатами досліджень кваліфікаційної експертизи, всі сорти вітчизняної селекції (‘Віват’, ‘Віктан’, ‘Олімп’) рекомендовані для вирощування у зоні Лісостепу. Сорт люпину вузьколистого ‘Віват’ має середню урожайність сухої речовини у зоні Лісостепу – 5,36 т/га. Вміст сирого протеїну в сухій речовині – 19,6%. Сорт люпину вузьколистого ‘Віктан’ має середню урожайність сухої речовини у зоні Лісостепу – 5,08 т/га. Вміст сирого протеїну в сухій речовині – 19,6%. Сорт люпину вузьколистого ‘Віктан’ має середню урожайність сухої речовини у зоні Лісостепу – 5,28 т/га. Вміст сирого протеїну в сухій речовині – 20,4%.

У 2020 році зареєстровано один сорт люпину вузьколистого ‘Юліан’ з середньою урожайністю сухої речовини – 5,59 т/га та вмістом сирого протеїну в сухій речовині у зоні Полісся – 19%. Сорт рекомендований для вирощування у поліській зоні. У 2023 році до Реєстру сортів внесено один сорт люпину вузьколистого ‘Ілдіго’ німецької селекції, який має середню урожайність сухої речовин 7,16 т/га у зоні Лісостепу та 6,26 т/га у зоні Полісся, за вмістом сирого протеїну 18,8% і 18,6% відповідно. Сорт рекомендований для вирощування у лісостеповій та поліській зонах. Сорти демонструють стійкість до вилягання, обсипання, посухи та проти хвороб: фузаріозу, бурої плямистості, антракнозу.

Висновок За результатами досліджень встановлено, що по всіх сортах люпину вузьколистого найвищої врожайності та найкращі показники якості сухої речовини за вмістом сирого протеїну можна досягти за вирощування в зоні Лісостепу.

Ключові слова: *люпин вузьколистий, сорт, урожайність, вміст сирого протеїну.*

Ivanna Smulska
https://orcid.org/0000-0001-9675-0620
Yury Danyuk
https://orcid.org/0000-0001-8698-2161
Svitlana Mykhailyk
https://orcid.org/0000-0001-9981-0545